

Gustukoa dudanaren alde

Tokiek sentipen bereziak sorrarazten dizkigute maiz. Eta gure gertuko mendiak ditu hizpide Juan Luis Zabalak *Berría* egunkarian idatzitako testuan.

Sekuentzia honetan, Zabalaren iritzia ezagutzeaz gain, ariketa hauek egiteko aukera izango duzu:

- Testua irakurri eta laburpen zuzena aukeratu.
- Zabalak defendatzen duen ideia bat argitu.
- Baliabide hauetan arreta jarri: lexikoan eta konparaketan.
- Artikulu labur bat idatzi.

Wikimedia (CC BY-SA 3.0)

1. Sarrera

Martutene liburuko pasarte batetik abiatzen da Juan Luis Zabala, gure inguruko mendi eta paisaiari buruzko gogoeta egiteko. Irakurri testua.

berria

GERTUKO MENDIEN ALDE

Leku arrotz batera iristean, autoz joanda baino askoz ere bertakoago sentituko zara oinez sartu baldin bazara.

Atentzioa eman zidan Ramon Saizarbitoriaren *Martutene* eleberriaren pasarte honek: “Abaituak ibiltzeko beharra du ordea, gorputza nekatzekoa. Atseginak ditu zeharkaldiak, menditik begizatutako herri hartara iristea, beren intimotasunean atzematen dituela iruditzen zaio lehendabiziko etxe baratzedunetara heltzen delarik, ibilitako landa, apurka, kale bihurtzen hasten den eremura”.

Hitz gutxirekin laburbiltzen du Saizarbitoriak mendian ibiltzeak ematen didan plazerik handienaren funtsa: edozein herri, auzo, baserri, borda edo mendi-txokotako intimitate printza txikiak dastatzea inor gogaitzen edo inori traba egiten ari naizela sentitu gabe, leku batera oinez iristeak zilegitasun moduko baten irudipena ematen baitio ibiltariari. Irudipen hutsa da zilegitasun hori, badakit (Jose Saramagok aspaldi idatzia da zakur etxe-zaintzaileek oinezkoei egiten dietela zaunka, eta ez autoei, eta zakur etxe-zaintzaileek bezala pentsatzen dute kasurik gehienetan haien jabeek). Berdin dio. Leku arrotz batera iristean, autoz joanda baino askoz ere bertakoago sentituko zara oinez sartu baldin bazara; eta hobeto asentatuko zaizu leku horretan aurkitzen duzun lehen ostatuan jan eta edandakoa.

Paisaia ederrak baino gehiago hunkitu nau beti, mendira joan naizenean, jendea bere egunerokotasunean ikusteak, kaletik bertatik hasi eta, azken espaloia-oren ondoren, lehendabiziko etxe baratzedunen eta kale-baserrien paretik igarota, ibilitako kalea, apurka, landa bihurtzen den eremutik gora, gailurretako gurutze eta buzoietaraino, bidean goragoko baserri bakanduak, auzo txikiak, baseliza ezkutuak, iturri apalak eta ardiz, behiz edo zaldiz zipriztindutako belazeak ederretsita. Batzuetan jendea ikusten duzu, Saizarbitoriak aipatzen duen egunerokotasun intimo horretan; beste batzuetan, jendeak utzitako askotariko arrasto txikiak, xumeak, espanturik gabekoak, ibiltari batek utzitako oinatzak bezain gizatiarrak.

Añamenditik haraindiko Pirinioetako edo urrutiagoko goi-mendiek ez duten zerbait dute geure inguruko mendiek, urrutiko mendialde handi horietan ez baita ia jenderik ikusten, eta ikusten den apurra ez baitago egunerokotasunean, hartatik ihesean baino (aterpetxeetako langileak salbu, jakina). Izadiaren ikuspegitik begiratuta naturalagoak izanagatik ere, mendi handi horiek geure etxeetatik gertu ditugun mendi txikiak baino artifizialagoak dira gizatasunaren ikuspegitik begiratzuz gero. Gipuzkoa eta Bizkaia oparoak ditugu horrelako mendi txikietan, Fermin Etxegoienek, Totelak nobelan, “elkar ikusten ez duten kolko autoesplikatio postindustrialak” aipatuz, gogoratzen duen moduan.

Giza ahotsik gabeko musika instrumentalaren antzekoak dira Pirinioetako eta urrutiagoko goi-mendiak eta mendialdeak (Alpeak, Andeak, Himalaia...), beren edertasunaren muina giza arrasto sendo eta agerikorik ezean oinarritzen duten parajeak. Ederrak dira, musika instrumentala bezala. Baina, musikak ahots batek urratzen duenean bezala, bestelako gertutasun ukigarri eta hunkigarri bat dauka mendiak gizakiaren egunerokotasunaren ikuskizun biluzia txikitasunaren lotsarik gabe erakusten dizunean.

2022, otsailak 25 .

Juan Luis Zabala

Adierazi, hizkia borobilduz, hiru ideia hauetatik zein den testuan adierazten dena.

A. Juan Luis Zabalak mendietako gurutzeetako eta buzoietako bidexkak, baselizak eta iturriak balioesten ditu batez ere, haietan ez baititu ikusten gizakiak uzten dituen askotariko arrasto txikiak.

B. Jende askok ihes egiten du Pirinioetara edo urrutiagoko goi-mendietara, egunerokotasunetik eta baserri eta kaleetatik ihesi; izan ere, goi-mendietan dena da naturalagoa, ez baitago herri eta baserri-eremuan dagoen artifizialtasuna.

C. Mendi garaietan, Pirinioetan eta urrutiago dauden goi-mendietan, arrasto urria uzten du gizakiak. Baina natural bezain ederrak izanagatik, ez dira gertuago ditugun mendiak bezain hunkigarriak, Zabalaren ustez.

Argazkia: Alpeak. Julius Silver (Pixabay)

Argazkia: Altzo. Wikimedia (CC BY-SA 3.0)

2. Gertukoak eta urrutikoak

Irakurri Zabalaren ideia hau eta adierazi zure hitzekin zer esan nahi duen.

Goi-mendiek izadiaren ikuspegitik begiratuta naturalagoak izanagatik ere, gure mendi txikiak baino artifizialagoak dira gizatasunaren ikuspegitik.

Erantzun galderari hiruzpalau lerrotan:

Zu ere Zabalaren iritzi berekoa al zara?

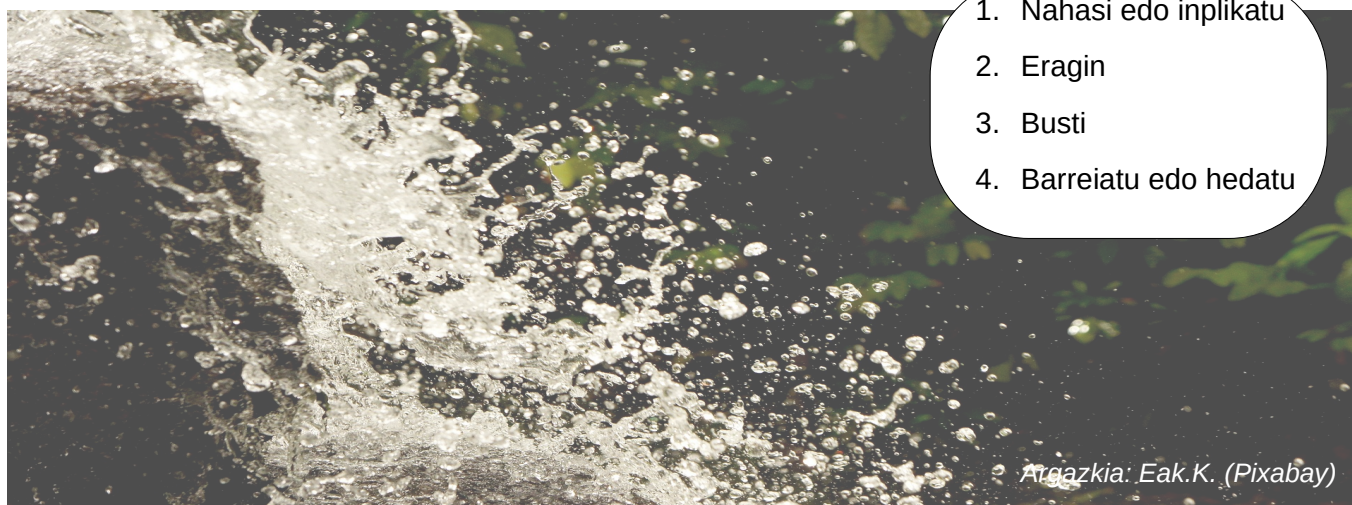
3. Testua aberasteko baliabideak

A) Lexikoa

Jarri arreta **zipriztindu** aditzean, izan ere, adiera figuratiboan erabiltzen da testuan.

Irakurri adibideok eta hautatu ze esanahi hartzen duen kasu bakoitzean:

- Paisaia ederrak baino gehiago hunkitu nau beti jendea bere egunerokotasunean ikusteak, (...) baserri bakanduak, auzo txikiak, baseliza ezkutuak, iturri apalak eta ardiz, behiz edo **zaldiz zipriztindutako belazeak** ederretsita. _____
- Sabaiko itoginak sofa guztia **zipriztintzen zuen**. _____
- Malenkonia kutsu batek **zipriztintzen du kontakizuna**. _____
- Enpresak hartutako erabakiak **hornitzaileak ere zipriztindu zituen**. _____

1. Nahasi edo inplikatu
2. Eragin
3. Busti
4. Barreiatu edo hedatu

Argazkia: Eak.K. (Pixabay)

B) Konparazioa

– Bilatu ze konparazio erabiltzen duen Zabalak testuan Piriniotako edo urrutiagoko mendi garaiak eta Bizkaiko eta Gipuzkoako mendien edertasuna irudikatzeko.

– Adierazi, labur, ea bat zatozen konparazio horrekin ala ez, eta arrazoitu.

HIZTEGI LAGUNGARRIA

- *mendi txokoetako **intimitate printza txikiak dastatu***: mendi txokoetan intimitate pixka bat sentitu, intimitate dosi txikiez gozatu.
- ***Auñamenditik haraindiko** goi-mendiek*: Auñamenditik harago, urrutiago dauden goi-mendiek.
- *beren **edertasunaren muina** giza **arrasto sendo eta agerikorik ezean oinarritzen** duten **parajeak***: Parajeen edertasuna batez ere giza arrastorik ez edukitzean datzala; Toki horiek ederrak direla bere horretan, gizakiaren arrastorik gabe.
- *musika **ahots batek urratu***: musika instrumentalean ahotsa sartzea.

ERANTZUNAK

1. Sarrera

Erantzuna: C

2. Gertukoak eta urrutikoak

Erantzuna:

Goi-mendiak oso naturalak eta ederrak direla, baina haietan ez dela ez gizakirik, ez giza arrastorik ikusten. Eta ikusten diren apurkak egunerokotasunetik urruti daudela, oro har. Horregatik dira hain zuzen, bere ustez, gure inguruko mendiak baino artifizialagoak.

3. Testua aberasteko baliabideak

a. Lexikoa

Erantzuna: a) barreiatu edo hedatu; b) lehen adiera du, busti; c) eragin; d) nahasi edo inplikatu.

b. Konparazioa

Erantzuna: Piriniotako edo urrunagoko mendiak musika instrumentalekin konparatzen ditu: ederrak dira, musika mota horren antzera. Gure gertuko mendiak musika ahots batek urratzea bezalakoa da, hunkigarriagoa, gertukoa.